KOMMISSIONENS GENOMFÖRANDEBESLUT (EU) 2020/1142

av den 29 juli 2020

om förlängning av förstärkt övervakning för Grekland

[delgivet med nr C(2020) 5086]

(Endast den grekiska texten är giltig)

EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR ANTAGIT DETTA BESLUT

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 472/2013 av den 21 maj 2013 om förstärkning av den ekonomiska övervakningen och övervakningen av de offentliga finanserna i medlemsstater i euroområdet som har, eller hotas av, allvarliga problem i fråga om sin finansiella stabilitet ([1]), särskilt artikel 2.1, och

av följande skäl:

(1) Efter det att det ekonomiska biståndet från Europeiska stabilitetsmekanismen upphörde den 20 augusti 2018, aktiverades genom kommissionens genomförandebeslut (EU) 2018/1192 ([2]) en förstärkt övervakning för Grekland under en period av sex månader, med början den 21 augusti 2018. Den förstärkta övervakningen förlängdes därefter tre gånger ([3]), båda gångerna med ytterligare sex månader, senast fr.o.m. den 21 februari 2020.

(2) Grekland har sedan 2010 fått ett betydande ekonomiskt bistånd, vilket har lett till att Greklands utestående skuld till medlemsstater i euroområdet, Europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten och Europeiska stabilitetsmekanismen nu uppgår till totalt 243 700 miljoner euro. Grekland fick ekonomiskt stöd från sina europeiska partner på förmånliga villkor och särskilda åtgärder för att göra skuldsättningen mer hållbar antogs 2012 och återigen 2017 av Europeiska stabilitetsmekanismen. Den 22 juni 2018 nåddes en politisk överenskommelse i Eurogruppen om genomförandet av ytterligare åtgärder för att säkerställa en hållbar skuldsättning. Vissa av dessa åtgärder, inbegripet överföringen av belopp motsvarande de vinster som nationella centralbanker i euroområdet gjort på sina innehav av grekiska statsobligationer inom ramen för överenskommelsen om finansiella nettotillgångar (ANFA) och värdepappersmarknadsprogrammet (SMP)) kan överenskommas inom Eurogruppen två gånger om året om rapporter från den förstärkta övervakningen visar att Grekland fullgör sina politiska åtaganden efter programperiodens slut. Aktiveringen av de första tre omgångarna politiskt villkorade skuldlättnadsåtgärder genomfördes efter överenskommelser i Eurogruppen i april 2019, december 2019 och juni 2020.

(3) Grekland har i Eurogruppen åtagit sig att fortsätta och fullfölja alla centrala reformer som antogs under Europeiska stabilitetsmekanismens stabilitetsstödprogram (nedan kallat programmet) och att slå vakt om målen med de viktiga reformer som antogs under detta program och dess föregångare. Grekland har också åtagit sig att genomföra särskilda insatser inom finans- och strukturpolitik, social välfärd, finansiell stabilitet, arbets- och produktmarknader, privatisering och offentlig förvaltning. Dessa särskilda insatser, som beskrivs i en bilaga till Eurogruppens uttalande av den 22 juni 2018, kommer att göra det lättare att komma till rätta med Greklands alltför stora makroekonomiska obalanser och orsakerna, eller de potentiella orsakerna, till dess ekonomiska svårigheter.

(4) Den 26 februari 2020 offentliggjorde kommissionen 2020 års landrapport för Grekland ([4]). Kommissionen drog slutsatsen att Grekland har alltför stora makroekonomiska obalanser ([5]). Även om det gjorts synliga framsteg på ett antal områden kvarstår betydande sårbarheter och problem som hänger samman med den höga offentliga skuldsättningen, den stora andelen nödlidande lån i bankernas balansräkningar och utrikeshandeln, och detta mot bakgrund av fortsatt låg tillväxtpotential och hög arbetslöshet. I slutet av 2019 uppgick den offentliga skulden i

([1]) EUT L 140, 27.5.2013, s. 1.
([2]) EUT L 211, 22.8.2018, s. 1.
([3]) Kommissionens genomförandebeslut (EU) 2019/338 (EUT L 60, 28.2.2019, s. 17), kommissionens genomförandebeslut (EU) 2019/1287 (EUT L 202, 31.7.2019, s. 110) och kommissionens genomförandebeslut (EU) 2020/280 (EUT L 59, 28.2.2020, s. 9).
([4]) SWD(2020) 507 final
([5]) COM(2020) 150 final

Grekland till 176,6 % av bruttonationalprodukten, vilket var den högsta nivån i unionen. Den finansiella nettoutlandsställningen på – 150,6 % av bruttonationalprodukten år 2019 är fortfarande mycket hög, även om denna omfattar en stor extern utlandsskuld på mycket förmånliga villkor. Trots att underskottet i bytesbalansen har minskat avsevärt under senare år, är minskningen fortfarande inte tillräcklig för att göra det möjligt att i tillfredsställande takt sänka den höga negativa finansiella nettoutlandsställningen till nivåer som kan anses betryggande. Även om arbetslösheten har fortsatt att minska från som mest 27,8 % år 2013 låg den fortfarande på 16,1 % i februari 2020. Långtidsarbetslösheten (11,9 % under det fjärde kvartalet 2019) och ungdomsarbetslösheten (35,6 % i februari 2020) är fortfarande höga, även om de också har minskat kraftigt jämfört med sina högsta nivåer under krisen (långtidsarbetslösheten var som högst 19,9 % under det andra kvartalet 2014 och ungdomsarbetslösheten 60,2 % i februari 2013).

(5) Den 11 mars 2020 klassificerade Världshälsoorganisationen officiellt covid-19-utbrottet som en global pandemi. Pandemin är en allvarlig folkhälsokris för invånare, samhällen och ekonomier. Den kraftiga ekonomiska chock som följt i dess spår har en allvarlig negativ inverkan på Europeiska unionens makroekonomiska utsikter. Grekland kommer sannolikt att drabbas särskilt hårt på grund av den sektorsvisa sammansättningen av landets ekonomi. Enligt kommissionens vårprognos 2020 kan nedgången nå [X %] under 2020, men detta bör följas av en snabb, om än ofullständig, återhämtning under 2021. Osäkerheten kring prognosen är fortfarande stor. Pandemin kommer sannolikt att leda till en betydande ökning av den offentliga skulden och vända den minskning av arbetslösheten som konstaterats under tidigare år. En snabb återgång till tillväxt kommer att vara avgörande för att förhindra hystereseffekter och begränsa krisens socioekonomiska verkningar. Recessionens djup återspeglar vikten av turismsektorn, som står inför stor osäkerhet när det gäller hävandet av reserestriktionerna. Det är också troligt att sjöfarts- och transportsektorerna står inför en kraftig nedgång, i linje med nedgången i den globala handeln.

(6) Sedan pandemin började har EU och dess medlemsländer vidtagit extraordinära åtgärder för att skydda liv och försörjning. Som en reaktion på covid-19-pandemin, och som del av en samordnad EU-strategi, har Grekland i god tid antagit budgetåtgärder för att öka kapaciteten i hälso- och sjukvårdssystemet, begränsa smittspridningen och hjälpa de hårdast drabbade invånarna och branscherna. EU har gett stöd till nationella insatser för att hantera hälsokrisen och dämpa effekterna av den ekonomiska nedgången. EU frigjorde budgetmedel för att bekämpa viruset, aktiverade den allmänna undantagsklausulen i stabilitets- och tillväxtpakten, utnyttjade den fulla flexibiliteten i reglerna om statligt stöd och föreslog att man skulle skapa ett nytt instrument för att hjälpa människor att fortsätta arbeta, nämligen det europeiska instrumentet för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation (SURE). Tillsammans med åtgärder som vidtas av Europeiska centralbanken och Europeiska investeringsbanken kommer insatserna på EU-nivå att ge tillgång till över en halv biljon euro i stöd till arbetstagare och företag. Mot denna bakgrund lade kommissionen den 27 maj 2020 fram ett förslag för Europaparlamentet och rådet om att inrätta en facilitet för återhämtning och resiliens i syfte att ge betydande stöd till genomförandet av reformer och investeringar och därigenom stärka medlemsstaternas ekonomier.

(7) Helt avgörande för covid-19-utbrottets konsekvenser på medellång till lång sikt är hur snabbt medlemsstaternas ekonomier återhämtar sig från krisen, vilket beror på vilka åtgärder medlemsstaterna, med stöd av EU, vidtar för att mildra krisens sociala och ekonomiska konsekvenser. I likhet med andra medlemsstater bör Grekland dra nytta av EU:s återhämtningspaket, som kommer att bidra till att finansiera viktiga reformer och investeringar som syftar till att öka tillväxtpotentialen och stärka ekonomins motståndskraft. Detta kommer i sin tur att göra det möjligt att undvika att öka skillnaderna i unionen ytterligare.

(8) Kommissionen offentliggjorde sin sjätte bedömning under den förstärkta övervakningen av Grekland ([6]) den 20 maj 2020. Den drog slutsatsen att Grekland, med tanke på det exceptionella läge som har uppstått till följd av covid-19-utbrottet, har vidtagit de åtgärder som krävs för att fullgöra sina särskilda reformåtaganden inom tidsfristen. Bedömningen tog hänsyn till de grekiska myndigheternas nära samarbete med EU-institutionerna och bekräftade behovet av att prioritera politik som fokuserar på genomförandet av nödåtgärder för att motverka pandemin. Mot denna bakgrund konstaterade man i rapporten att åtgärderna för att begränsa spridningen hade som bieffekt att inverka negativt på kapaciteten att genomföra reformer under översynsperioden, och noterade att det kommer att vara av avgörande betydelse att upprätthålla, och vid behov stärka, reformtempot när återhämtningen väl kommer igång.

([6]) Europeiska kommissionen, Enhanced Surveillance Report – Greece, May 2020, Institutional Paper 127, May 2020.

(9) Mot bakgrund av kommissionens fördjupade granskning år 2020 och på grundval av kommissionens bedömning har rådet granskat det nationella reformprogrammet för 2020 och stabilitetsprogrammet för 2020. Rådet beaktade behovet av att bekämpa pandemin och underlätta den ekonomiska återhämtningen som ett första nödvändigt steg för att möjliggöra en justering av obalanserna. Grekland rekommenderades ([7]) att vidta alla nödvändiga åtgärder för att effektivt åtgärda pandemin, bland annat genom att stärka hälso- och sjukvårdssystemets resiliens, utarbeta system för korttidsarbete och ändamålsenligt aktiveringsstöd för att mildra de sysselsättningsrelaterade och sociala effekterna av krisen, vidta åtgärder för att tillhandahålla likviditet och främja offentliga och privata investeringar inom ett antal prioriterade investeringsområden, inbegripet den gröna och den digitala omställningen. Rådet uppmanade också myndigheterna att fortsätta och slutföra reformerna i linje med åtagandena efter programperiodens slut, för att på nytt få igång en hållbar ekonomisk återhämtning efter det gradvisa lättandet av de restriktioner som införts på grund av covid-19-utbrottet.

(10) Den grekiska banksektorn har blivit mer stabil och motståndskraftig mot chocker sedan den europeiska stabilitetsmekanismen löpte ut, men befintliga risker och betydande underliggande sårbarheter kvarstår och förstärks av de sannolika betydande negativa effekterna av coronavirusutbrottet. Bankerna upprätthåller en tillräcklig likviditet, men andelen nödlidande lån är fortsatt hög, och motsvarar 68,5 miljarder euro eller 40,6 % av bruttolåneexponeringarna från kundlån från och med december 2019 ([8]). Pandemin kan stoppa den gradvisa minskningen av andelen nödlidande lån som iakttagits från toppen på 107,2 miljarder euro i mars 2016 till 71,2 miljarder euro i slutet av september 2019. Dessutom påverkar den rådande ekonomiska krisen bankernas strategier för att minska nödlidande lån och den sekundära marknaden för nödlidande lån, liksom genomförandet av Herkulesprogrammet för värdepapperisering av sådana lån, efter det att de första transaktionerna framgångsrikt avslutats. De grekiska bankernas kapitalställning ligger i linje med de lagstadgade kraven, men står inför ökade tillsynskrav och kapitalbehov för att finansiera nedväxlingsprocessen för nödlidande lån på medellång sikt, samtidigt som lönsamheten är låg. Som en följd av detta är de grekiska bankerna särskilt exponerade för risken för ökade finansieringskostnader och en förnyad försämring av tillgångarnas kvalitet till följd av pandemin. Myndigheterna vidtar åtgärder för att upprätthålla tillgången till finansiering för berörda företag, som kompletterar initiativen på området affärsbanker och serviceföretag. De har också åtagit sig att främja reformer av den finansiella sektorn ytterligare och att förbättra de befintliga verktygen för avveckling av nödlidande lån, till följd av de negativa effekter som covid-19-utbrottet har haft för takten i pågående och tidigare reforminitiativ. Dessa reformer kan, i likhet med översynen av den fragmenterade insolvensordningen, bidra till att mildra krisens konsekvenser på medellång sikt för den privata sektorns skuldsättning.

(11) Trots framsteg de senaste åren står Grekland fortfarande inför stora utmaningar när det gäller företagsklimat och rättssystem. Myndigheterna fortsätter att arbeta på att förbättra regelverket och öka konkurrenskraften, trots de skiftande prioriteringarna och svårigheterna på grund av covid-19-utbrottet. Medan Grekland har gjort framsteg när det gäller att förkorta den tid det tar att registrera ett företag och förstärka skyddet för minoritetsinvesterare ligger landet fortfarande långt efter de bäst rankade länderna på flera områden (t.ex. avtalsefterlevnad, registrering av egendom, insolvensförfaranden, osv.). Pandemin har fungerat som en katalysator för att främja processen för digital förvaltning och myndigheterna har åtagit sig att vidta kompletterande åtgärder för att ytterligare minska den administrativa bördan för företag och medborgare.

(12) Efter att ha varit avskuret från upplåning på finansmarknaderna sedan 2010 återfick Grekland tillträdet till marknaden genom emissioner av statsobligationer från och med juli 2017. Avkastningen på grekiska statsobligationer började långsamt avta efter det framgångsrika slutförandet av ESM-programmet 2018 och minskade betydligt under 2019. Sedan pandemin startade har Grekland framgångsrikt emitterat både statsskuldväxlar och långfristiga obligationer, vilket tyder på fortsatt tillgång till marknadsfinansiering, men landets lånevillkor är ändå exponerade för hög volatilitet.

(13) Mot bakgrund av ovanstående drar kommissionen slutsatsen att de villkor som motiverar förstärkt övervakning i enlighet med artikel 2 i förordning (EU) nr 472/2013 fortfarande råder. Framför allt står Grekland fortsatt inför risker avseende den finansiella stabiliteten som, om de förverkligas, skulle kunna medföra negativa spridningseffekter för andra medlemsstater i euroområdet. Om eventuella spridningseffekter förverkligas kan de uppstå indirekt genom att påverka investerarnas förtroende och därmed refinansieringskostnaderna för banker och andra medlemsstater i euroområdet.

([7]) Rådets rekommendation av den 20 juli 2020 om Greklands nationella reformprogram 2020 med avgivande av rådets yttrande om Greklands stabilitetsprogram 2020.

([8]) *Källa:* Greklands centralbank.

(14) Därför måste Grekland på medellång sikt fortsätta att vidta åtgärder för att komma till rätta med orsakerna, eller de potentiella orsakerna, till svårigheterna och genomföra strukturreformer för att främja en stark och hållbar ekonomisk återhämtning i syfte att mildra de återstående effekterna av flera faktorer. Det handlar bl.a. om den allvarliga och utdragna lågkonjunkturen under krisen, storleken på Greklands skuldbörda, sårbarheterna inom dess finanssektor, de fortsatt relativt starka kopplingarna mellan den finansiella sektorn och de offentliga finanserna, bland annat genom statligt ägande, samt risken att allvarliga spänningar i dessa sektorer sprider sig till andra medlemsstater, samt euromedlemsstaternas exponering mot grekiska statsobligationer.

(15) För att ta itu med återstående risker och övervaka de åtaganden som syftar till att åtgärda dessa, förefaller det nödvändigt och lämpligt att förlänga den förstärkta övervakningen av Grekland i enlighet med artikel 2.1 i förordning (EU) nr 472/2013.

(16) Grekland gavs möjlighet att ge sina synpunkter på kommissionens bedömning via en skrivelse som sändes den 24 juni 2020. I sitt svar den 29 juni 2020 anslöt sig Grekland i stort sett till kommissionens bedömning av de ekonomiska utmaningar som landet står inför och som är skälet till att den förstärkta övervakningen förlängs.

(17) Grekland kommer även fortsatt få tekniskt stöd inom stödprogrammet för strukturreformer (som fastställs i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/825 ([9])) och efterföljande lagstiftning för utformning och genomförande av reformer, inbegripet för fortsättning och slutförande av viktiga reformer i linje med de politiska åtaganden som är föremål för förstärkt övervakning.

(18) Kommissionen kommer i samband med den förstärkta övervakningen att ha ett nära samarbete med Europeiska stabilitetsmekanismen inom ramen för systemet för tidig varning.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Den period av förstärkt övervakning av Grekland i enlighet med artikel 2.1 i förordning (EU) nr 472/2013 som aktiverades genom genomförandebeslut (EU) 2018/1192 ska förlängas med ytterligare sex månader från och med den 21 augusti 2020.

Artikel 2

Detta beslut riktar sig till Republiken Grekland.

Utfärdat i Bryssel den 29 juli 2020.

På kommissionens vägnar
Paolo GENTILONI
Ledamot av kommissionen

([9]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/825 av den 17 maj 2017 om inrättande av stödprogrammet för strukturreformer för perioden 2017–2020 och om ändring av förordningarna (EU) nr 1303/2013 och (EU) nr 1305/2013 (EUT L 129, 19.5.2017, s. 1).